

In de
Voetsporen
van de
Meester

 LetterRijn

In de voetsporen van de meester

Inkijkexemplaar

Uitgever LetterRijn Leidschendam

Eerste druk, november 2013

© 2013 LetterRijn

Auteur: zie de 30 namen in het voorwoord

Redactie: Jolka de Jong en Theo van Rijn

Omslagontwerp: Podivium, Haarlem

Drukwerk: Grafistar, Lichtenvoorde

Uitgeverij: LetterRijn

www.letterrijn.nl

ISBN: 978-94-91875-00-7

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

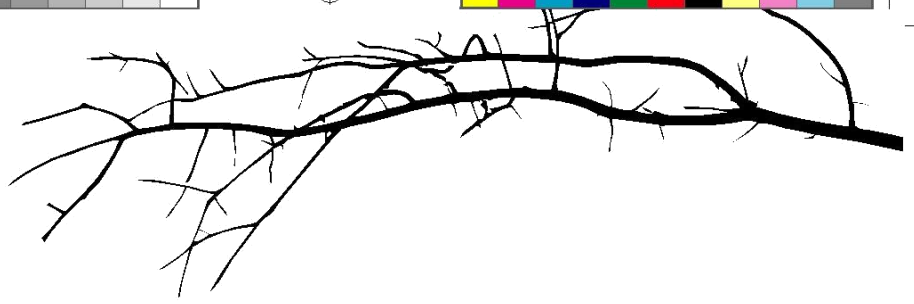
Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verspreid, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Inhoudsopgave

Voorwoord	9
Zwarte inkt	11
Nachtelijk verkeer	20
De vervanger	29
Handsfree	37
De oppas	45
Mijn ongeluk	54
Balkon	60
Glas	68
Babbelman	77
De Zwarte Pion	84
De werkster	94
Complicaties	101
Artikel 242 Sr.	109
De mannen	115
Polka Dots	124
Koorts	133
Copycat buiten cyberspace	141
Dorothy's dilemma	151
Het nieuwe hotel	161
Spitsuur	169
Bestemd te sterven	178
Nooit meer	186

Finale kwijting	196
Nieuw perspectief	207
Het kleinste kamertje	215
Geen weg terug	224
Einde verhaal Punt	232
Perfect	240
Muurschildering	247
De fiets	254

Voorwoord

Sinds 2009 organiseert Theo van Rijn een jaarlijkse verhalenwedstrijd. De eerste drie edities deed hij dat nog onder zijn eigen naam, maar sinds 2012 vaart hij onder de vlag van LetterRijn.

Het ‘recept’ is even simpel als uitdagend: schrijf een op het opgegeven thema gebaseerd verhaal en doe dat in een vooraf aangegeven aantal woorden. Na het sluiten van de inzendtermijn buigt een jury zich over de inzendingen. Deze stelt eerst een longlist samen en daaruit wordt vervolgens een shortlist bepaald. Die laatste lijst bevat alle verhalen die de uiteindelijke bundel hebben gehaald. Daarna gaan de verhalen naar een redactieteam en na het redigeren ligt er een manuscript.

In de voetsporen van de meester bevat 30 verhalen van evenzoveel auteurs. De teksten zijn geschreven vanuit de traditie van de “meester” uit de titel, wiens naam vanwege het merkrecht niet mag worden genoemd. Het zijn spannende en indringende vertellingen met een veelal volkomen onverwachte wending aan het eind. Soms lopen ze gelijk op met de voetstappen, soms vooruit en af en toe blijven ze wat achter, maar alle verhalen zijn het lezen meer dan waard.

LetterRijn wil met de verhalenwedstrijden mensen een kans op een debuut geven en hoopt ze daarmee te stimuleren om verder te gaan met schrijven. Leuk is het om te zien dat er dit jaar vijf Vlamingen de bundel hebben gehaald en daarmee de wedstrijd voor het eerst een internationaal karakter hebben gegeven.

Eerder verschenen: *Verhalen van de straat* (2009), *Adrenaline* (2010), *30 Openbaringen* (2011) en *Het Keerpunt* (2012).

De schrijvers van dit boek zijn:

Simon Felix, Hay van den Munckhof, Marjan du Prie, Aglaia Bouma, Hadeke, Diana van der Horst, Saskia Nolet, Yvonne Gillissen, Jolka, Hendrik van Oordt, Roos Boum, Gea van Beuningen, D. Penotti, Arie Vink, Ruben Elbers, Michael Blommaert, Esther Swinkels, Gerhard Pijnenburg, Sylvia de Witt, Thijs Brandhof, Miranda de Haan, Maarten Thoelen, Marnix Langeveld, Arinka Linders, Johan van de Velde, Bart De Ridder, Gert-Jan Meyntjens, Sigrid Lensink-Damen, Leonardo Pisano en Dominique De Groen.

Zwarte inkt

Simon Felix

Op zijn rechterzij, met de muil halfopen, reageerde het beest niet op zijn naam. De hond was dood. De diepzwarte ogen die altijd glommen, waren ondoordringbaar mat geworden. Ze stonden le-venloos in hun kassen en bezaten niets meer van hun voormalige gretigheid. Felix bukte zich voorover en kneep even met zijn handen in de lange oren zoals hij dat de voorbije jaren vaak had gedaan. Alhoewel hij het verwacht had, schrok hij hoe koud ze werkelijk waren.

Het verbaasde hem vooral dat Oblomov zo plots gestorven was, zonder enige aanleiding. Dergelijke honden werden normaal probleemloos twaalf jaar oud, zo had de dierenarts hem en zijn vrouw enkele jaren geleden verzekerd. Onder zijn halflange bruine vacht had Oblomov wel altijd een licht overgewicht met zich meegetroond. Takken of balletjes die de lucht doorkliefdren waren nu eenmaal hemelverschijnselen geweest die hem eer-der stoïcijns hadden gelaten. Maar het idee dat die onschuldige corpulentie een hartfalen had teweeggebracht bij het dier vond

Felix onwaarschijnlijk. Het is gissen naar Gods wegen, dacht hij schertsend terwijl hij het pad naar de achterdeur van het huis opnieuw opliep. Zijn tabak lag nog binnen op de keukentafel.

Een kille bries had de gevallen avond overmeesterd. De zomer leek definitief voorbij. Vanuit de verte luidde de kerkklok een-maal. Tussen de rustig slingerende rooksluizen door deed de diepe rechthoekige tuin vredevol aan. Het gras had nog een laat-ste maaibeurt nodig. Dat zou hij morgen doen nadat hij de hond had begraven in de weide.

‘Een *vanitas*stuk in mijn eigenste achtertuin,’ fluisterde Felix lachend tegen zichzelf toen hij de verwelkende bloemen achter de hond opmerkte. Hij drukte zijn gerolde sigaret uit in de witmarmeren asbak, blies de laatste rook half het huis in bij het naar binnengaan en verdween toen via de krakende trappen om-hoog naar zijn schrijfkamer. Hij knipte het licht aan. Weer terug achter het manuscript van zijn recent begonnen boek tuurde hij naar de lege bladzijde die het begin van het tweede hoofdstuk zou worden. Hij had zijn pen al in zijn linkerhand vast toen hij even stopte, net voor hij het eerste woord wou aanvatten. Het schoot hem ineens te binnen dat hij de hond van het gezin in zijn boek twee dagen eerder had laten doodgaan. Vergiftigd door een onbekende. Het deed hem even grijnzen, maar aan het einde van de eerste zin was zijn gezicht alweer onverstoord. De speciale zwarte inkt die Felix genegen was vloeide moeiteloos vanuit zijn pen op het blad.

Het nieuws van de hond had hij pas de volgende middag aan

zijn vrouw verteld. Anne was rond middernacht thuisgekomen van een daguitstap aan de kust met een vriendin en ze was, zoals gewoonlijk, alleen gaan slapen zonder Felix nog welterusten te wensen. In de maanden sinds zijn pensionering was deze gang van zaken als een stilzwijgende overeenkomst tussen hen gegroeid. De andere was een te negeren aanwezigheid in het huis geworden. Zonder een woord te wisselen kuierden beiden overdag door het huis. Enkel het hoogstnoodzakelijke doorbrak hun stiltes. Ze leefden langs elkaar heen. Hij trok zich meestal terug in zijn schrijfkamer. Zij ging meerdere malen per week op stap met vriendinnen, vaak tot 's avonds laat. Hoewel ze het bed nog deelden, gebeurde dit in volmaakte apathie. Door zijn nachtelijk schrijven zocht Felix meestal pas rond drie uur 's nachts het bed op. Voor beiden een welkom excuus om niet tegelijkertijd naar bed te hoeven gaan én om een gezamenlijk ontbijt te ontlopen. Zelfs de hond hadden ze niet echt meer gedeeld. Het was zij die erop had gestaan een huisdier te nemen nadat de laatste van hun twee kinderen het huis uit was, nu zeven jaar geleden. Hij had er slechts mee ingestemd om een conflict te vermijden. Het dier was voor hem een mobiel meubelstuk geweest waar hij niet al te veel last van had ondervonden.

‘Ik vond de hond gisteren dood in de tuin. Ik weet niet wat er aan het beest scheelde. De teraardebestelling vindt deze namiddag plaats in de wei. Wil je op de plechtigheid aanwezig zijn?’

Felix wist niet goed of het om de hond zelf was of het door zijn bijtende toon kwam, maar het was jaren geleden dat hij haar had

zien huilen.

Een week ging voorbij tot Felix op een luwe namiddag om brood naar het dorp ging. De enige bakkerij in het kleine dorp trof hij echter tot zijn verwondering gesloten aan. Op mechanische wij-ze keerde hij naar zijn fiets terug. In beslag genomen door de vraag of hij al dan niet tot aan het volgende dorp zou fietsen riep een vaag bekende stem hem van aan de overkant van de straat na.

‘Heb je het nog niet gehoord dan?’ Het bleke, pokdalige gezicht van de uitbater van het café *‘het vage uur’* op de markt keek hem vragend aan. Felix bedacht hoe Harry’s geteisterde tronie eigenlijk wel een zekere charme bevatte die hij voorheen nog nooit had bemerkt.

‘Jan is dood. Van de trap gevallen. Recht op zijn hoofd,’ kondigde de cafébaas als een triomfantelijke boodschapper aan.

Geschrokken murmelde Felix enkele verwonderde klanken, nam zijn fiets, liet de cafébaas verwonderd achter en keerde te-rug huiswaarts. Anne zat in de tuin de krant te lezen en keek niet op toen ze de voordeur hoorde dichtslaan. Hij besteeg de trappen, wandelde zijn schrijfkamer binnen en bladerde staande enkele bladzijden van zijn manuscript terug. Daar stond het wel degelijk, in fijne zwarte letters neergepend:

‘Aan de voet van de trap trof de bakkersvrouw haar man aan in een plas bloed. Hysterisch gilte ze. Ze stuwte ineem en bracht een oerkreet uit.’

Zijn hart was al iets trager aan het slaan toen zijn sigaret bijna opgebrand was. Hoewel hij wist dat echt goede schrijvers de werkelijkheid om hen heen konden overstijgen door hun verbeelding in werking te doen treden, had hij de personages in zijn boek gebaseerd op mensen die hij kende. Het hielp hem om hun vorm te geven, om hun gevoelswereld levendiger te beschrijven, om woorden in geloofwaardige dialogen te gieten, om kleine fysieke details nauwgezet te belichten. Hij had pas besloten om het schrijven opnieuw op te pikken nadat hij met pensioen was gegaan. De brandende schrijversdromen van zijn jeugd waren geblust geweest door de noodzaak om te werken, door het hu-welijk, door de kinderen. Wat hij nu deed was die smeulende resten opnieuw wat oppoken in zijn schrijfkamer als tijdverdrijf. Zijn recente toewijding aan zijn boek was een middel om te ont-snappen aan de leegtes die zich door zijn pensionering hadden geopend. Hij schreef louter voor zichzelf en had niet de intentie het boek, eenmaal af, uit te brengen. Dat de dood van de bakker in zijn manuscript stond voorspeld leek haast onmogelijk, maar hij voelde niet de nood om dit toeval met iemand te delen. Die-zelfde avond nog hervatte hij zijn solitaire arbeid en verdween hij wederom in de zelfgemaakte wereld die hij uit de zwarte inkt optrok.

De zaken werden pas onrustwekkend toen Anne hem twee weken later de moord op Harry meedeelde.

‘Kun je dat nou geloven? Er gebeurt nooit iets in dit doodse dorp en dan sterven er plots onverwacht twee inwoners in even-veel weken. Een moord nu dan nog. Niet te geloven.’

Felix' adem stakte abrupt. De contouren van zijn vrouw ver-
vaagden door wat ze net gezegd had.

‘Wat? Dat... Vermoord,’ bracht Felix vragend uit. ‘Hoe? Door
wie?’

‘In zijn slaap blijkbaar. De schedel ingeslagen. Er is nog nie-
mand gevat.’

Felix kon even niets uitbrengen. Gedachten raasden door zijn
hoofd. Werd zijn boek werkelijkheid? Harry – Wilfried
genaamd in het boek – was vorige week geofferd in het vierde
hoofdstuk. Waarom precies hij? Om de plot een onverwachte
wending te geven. En omdat het thema van ontheemde
cafégangers Felix een leuk idee had geleken. Het kon toch niet
dat? Dus de hond dan ook? Een onbevattelijke sensatie stuwde
kippenviel via z'n rug over zijn nek tot het zijn hoofdheid
vastgreep en daar niet meer losliet.

‘Dat is niet te geloven,’ prevelde Felix langzaam tegen zijn
vrouw. ‘Ik moet... Ik ga nog wat schrijven,’ hakkelde hij
afwezig terwijl hij naar de tabak in zijn broekzak greep.

De kleine schrijfkamer die de laatste maanden een vrijplaats voor
zijn verbeelding was geweest benauwde hem die avond voor het
eerst. De vier muren rondom hem hadden een stille ruimte
afgebakend waar hij iedere dag vrij van de buitenwereld kon
vertoeven, maar nu dreven diezelfde muren de spot met hem.
Verweesd nam hij zijn hoofd in zijn handen bij het herlezen van
Wilfrieds weinig eerbare levenseinde. De accuraatheid van wat
zijn fantasie was geweest was verbijsterend. Zijn woorden waren
plots omina geworden die hun onheil in zwarte inkt op

de pagina's geëet hadden. Hij zat nu al twee uur onbewogen op zijn stoel, gebiologeerd door de stapel papier die voor hem lag. De zwevende stofdeeltjes, zichtbaar door het invallende avond-licht in de kamer, voerden een stille bezwerende dans op. Het schemerdonker nam de ruimte ongemerkt verder en verder in en liet het papier steeds harder contrasteren met het donkerbruine hout van de tafel. Het liefst zou Felix zijn gevaarlijke schrijfsel meteen vernietigen, het vuur in, om deze ongewilde doden voor altijd te kunnen vergeten. Of was het louter toeval dat hem nu onnodig paranoïde maakte?

Bruusk schoof hij de stoel achteruit, stond op en liep de trappen af, om met een sigaret zijn gedachten te verzetten. In de tuin waren de verschillende planten in het duister nog net te ontwaren. De onbestemde kilte waarvan de lucht zwanger was, snoof Felix gretig op.

Het overlijden van mevrouw Van Boshaeren drie weken later veroorzaakte logischerwijs nog meer deining in het dorp. Felix daarentegen moest zijn verwondering veinzen. De roman was een experiment geworden. Deze moord had hij louter op papier gezet als test. Om zeker te zijn van wat niet meer te ontkennen viel. De geloofwaardigheid van de plot in zijn boek was ondergeschikt geraakt aan de onverklaarbare macht die zijn manuscript bezat. Bezeten door zijn zwarte woorden had hij de rijke weduwe bedacht met de verstikkingsdood. Het was een kwestie van ongedurig wachten geweest tot het effectief gebeurde. Van verantwoordelijkheid kon geen sprake zijn. De kracht van zijn

schrijven oversteeg alle rede.

De dagen die hierna volgden, bracht Felix in extase door, beneveld door zijn duistere geheim. Hij kon toch niet? Waarom niet? Hij deed toch niets verkeerd? Het was toch allemaal slechts toe-val? Wat deed hij dan meer dan schrijven?

Enkel hij en het manuscript waren nog in het huis aanwezig. Het lag pal boven hem in die onwerkelijke kamer. De belofte van de nog lege pagina's lonkten Felix. Een onstilbaar suizen beroerde zijn aderen. Bloed werd naar zijn hoofd gestuwd. Zonder nadenken liep hij de trappen op. Bij het binnengaan van de schrijfkamer werd hij meteen de aantrekking gewaar van wat daar lag, op de schrijftafel, onbeweeglijk, zwiingend, gevuld met zijn zwarte handschrift. Met een zwakke glimlach liet hij zich op de stoel zakken. Hij draaide het laatste beschreven blad om, nam voorzichtig zijn pen ter hand en bracht die met een lichte trilling nader bij het papier.

De dagen erna meanderden rustig verder in afwachting van het moment dat het boek weer zou toeslaan. Iedere middag stond Felix op en trachtte hij opnieuw niets aan zijn vrouw te laten blijken van de verwachting die hij heimelijk koesterde. De weken gingen deze keer echter voorbij zonder dat de woorden uit het boek zich voltrokken.

Tot hij op een regenachtige namiddag Anne aantrof, zittend aan de keukentafel, met voor zich *zijn* manuscript. Haar verwijtende

oogopslag in zijn richting haalde de kleur uit zijn gezicht. Nog voor hij een woord kon uitbrengen sprak ze koel:

‘Dacht je nou werkelijk dat woorden konden doden, Felix? Dat jouw boekje dan ook maar iets kon veroorzaken? Ik heb je van bij het begin gedreven tot wat ik vermoed had dat je zou doen. Ik ben blij dat ik die bevestiging nu heb. Maar mezelf doden leek me toch niet zo’n aangenaam vooruitzicht.’

Het was toen pas, toen haar onschuld verzonk in haar alwetende blik, dat hij begreep wat zij had gedaan en dat hij medeplichtig was.

Nachtelijk verkeer

Dominique De Groen

Ik ben een man die van orde houdt. Wanneer ik ga slapen, om tien uur stipt, ligt alles op zijn juiste plek. De *Knack* op het nachtkastje, ernaast mijn bril en een glas water. Mijn kamerjas aan de haak aan de slaapkamerdeur. De kat in haar mand. Ik in mijn bed, mijn vrouw naast mij. Haar enorme aanwezigheid op zich, hoewel niet altijd even aangenaam toch een baken van rust en vertrouwen, na dertig jaar huwelijk, kalmeert mijn ze-nuwen na een lange werkdag. De kamer krijgt een gouden tint, de randen van voorwerpen vervagen. Iedere avond is de laatste gedachte die mij op weg stuurt naar een droomloze slaap, *alles ligt op zijn juiste plek*. En dan word ik wakker, vijf uur later, op de grijze tegels van de badkamervloer, de zuil van de lavabo in een innige omhelzing omklemmend. Het gebeurt de laatste tijd steeds vaker, dat ik in het midden van de nacht wakker word op de meest ongewone plekken in het huis. Onder de keukentafel, in de badkuip. Eén keer besepte ik na een volle minuut van pure desoriëntatie dat ik tussen de rododendrons achter in de tuin lag. Wanneer ik mezelf eindelijk weer naar bed heb gesleept, kan

---

noch de overweldigende bundel menselijke warmte naast mij, noch enige loze gedachte over geordend huiselijk comfort, mij weer doen inslapen. Ik woel mij een weg naar de ochtend. Een geest in mijn eigen huis. Een geest in mijn eigen huid.

“Wat ben je bleek vanochtend, George.” Zoals ze het zegt, klinkt het als een verwijt. Het is zondagochtend. Een hele croissant verdwijnt in één keer in haar indrukwekkende muil. Met haar ogen gericht op een punt in de verte, tussen haar staanlamp en mijn boekenkast in schat ik, veegt ze achteloos de kruimels van haar gebloemde satijnen kamerjas. Ik kijk hoe de kruimels op de grond vallen. Zondagochtend, kruimels op de grond. Alles op zijn plek. Alles op zijn tijd. De kat likt lauwe melk uit het schaalte dat ik voor haar neerzette als beloning voor een lange week hard spinnen. Het lijkt niet zo lang geleden, dat de prijs van tevredenheid niet meer was dan een kommetje lauwe melk. Nu is het wazig in mijn hoofd, wazig in mijn ogen en oren, alsof de melk van de kat daar ook geraakt is, weg van zijn juiste plek...

‘Wat is er toch met je?’ Dina knipt met haar vingers vlak voor mijn ogen. Ik zucht. Ik weet welke conversatie er nu gaat vol-gen, en het idee maakt me misselijk.

‘Het is weer gebeurd vannacht,’ zeg ik, wetende dat ze binnen exact twee seconden met haar ogen zal rollen en zeggen:

‘’Toch niet die nonsens weer. Waar denk je nu weer dat je wak-ker geworden bent?’’ Ik bied geen weerstand aan het verloop van het gesprek. De woordenstroom sleurt me mee als een lijk in de rivier, hulpeloos.

‘In de zetel. Niet zo erg dus.’

‘Niet zo erg? Een waanidee is een waanidee, George. In zulke dingen zijn er geen gradaties. Hoe komt het dat je iedere ochtend gewoon naast mij ligt – naast mij ligt te *snurken*, mag ik zelfs zeggen? Bovendien weet je wat een lichte slaper ik ben. Denk je niet dat ik wakker zou worden als jij in het midden van de nacht opstond en ging rondwandelen? Oh, ik *geloof* van wel! Nee, George,’ ze kijkt me hoofdschuddend aan, met een vreemde blik in haar ogen, een soort van – medelijden, maar dan het medelijden dat je normaal gezien voorbehoudt voor de vuilste bedelaar van de stad, die met zijn in pis gemarineerde baard – medelijden gemengd met walging. – ‘Nee, George, ik vind het allemaal een hele hoop nonsens. In dertig jaar tijd heb je nooit geslaapwandeld. Op je vijftigste hoef je er ook niet meer mee aan te komen, hoor. Wat het is, zijn je zwakke zenuwen die het uiteindelijk beginnen te begeven. Veel later dan ik verwacht had, moet ik zeggen. Je bent altijd een zenuwachtig man geweest met teveel verbeelding, en dat neemt nu zijn tol.’ Iedere keer weer hebben haar woorden, en vooral haar blik, hetzelfde effect op me. Ik zit onderuitgezakt in mijn stoel, smekend naar de kat kijkend voor bevestiging, houvast, bescherming tegen de gedachte die als een slijmerige slang langs mijn ruggengraat naar mijn herse-nen kruipt: *Wat als ze gelijk heeft?* Maar de kat biedt geen troost en de melk uit haar kommetje sijpelt weer binnen in mijn hoofd, in mijn ogen en oren. Door de waas heen zie ik Dina rechtstaan en op haar karakteristieke manier naar de badkamer schrijden, opmerkelijk geluidloos voor een vrouw van haar indrukwekkende omvang, zodat je wanneer je naar haar kijkt hetzelfde gevoel krijgt als wanneer je naar de bioscoop gaat en voor een fractie

van een seconde het beeld en de geluidsband niet perfect synchroon zijn.

‘s Avonds snijd ik voor het keukenraam de groenten en kijk naar het vochtige schemerduister buiten. Sneeuw ploft zachtjes neer op de ruiten.

‘Snijd de wortelen misschien nog wat fijner,’ hoor ik Dina’s stem plots in mijn oor. Ik schrik. Onwillekeurig trekken mijn spieren zich samen tot een pathetisch huppeltje. Dina lacht schamper. Ze moet geluidloos de keuken binnengegleden zijn. Ooit stelde haar manier van voortbewegen me gerust, maar de laatste tijd is de onvoorspelbaarheid van haar precieze locatie en traject door het huis vaak de laatste stroomstoot die mijn toch al strakgespannen zenuwen doet stuiptrekken en vonken geven als een sidderaal onder kortsluiting. Ik concentreer me op de groenten. Buiten springt de straatverlichting aan. Een moedige reiziger ploegt door de dikke laag sneeuw op de weg, haast dubbelgebogen tegen de wind. In het voorbijgaan kijkt hij naar binnen. Ik hef mijn hand op, zwaai hem moed toe; maar in plaats van een glimlach of een blik van vriendschappelijke appreciatie, zie ik op zijn gezicht iets als afgrijzen of angst, voor hij zijn hoofd afkeert en haastige verder ploetert. Ik kijk naar mijn hand die nog steeds in de lucht geheven is en zie dat ik mijn Jamie Oli-vergroentenkliever vast heb. Toen ik die kocht lachten Dina en ik om de bijna obscene grote afmetingen van het mes. Langzaam en beschaamd laat ik het mes zakken. Zweet ligt in een koude, slijmerige laag op mijn vel.

‘Er is niets gebeurd’, fluister ik mezelf koortsachtig in. ‘Een

misverstand. Slaapgebrek. Slaapgebrek.’ Maar hoezeer ik ook zoek, ik vind in mijn hoofd nergens een juiste plek voor het banale incident. En hoorde ik Dina, in het voorbijgaan, niet zonet in zichzelf mompelen:

‘En dat zit hier maar voetgangers te bedreigen in plaats van de groenten te snijden?’ Of was dat alleen de melk die door mijn gehoorgang suisde? Vanavond in ieder geval eens vroeg onder de wol. Ik snijd de wortelen fijner.

‘... maar natuurlijk is het ook niet meer helemaal zoals vroeger met de nieuwe bazin, heel de winkel heeft ze overhoopgehaald, jij zou het vreselijk vinden, niet, schat waarom zeg je niets, luister je wel, je bent er weer met je gedachten niet bij he?’ Slechts langzaam sijpelt haar stem mijn bewustzijn binnen. Pas wanneer ze het bijna uitschreeuwt geraakt ze voorbij de muur van melk in mijn oor.

‘Het spijt me’, zeg ik zwakjes. ‘Ik ben gewoon te moe. Ik denk dat ik na de afwas best recht naar bed ga.’

‘Ben je zeker’, zegt ze langzaam, doelbewust, ‘dat je alleen maar moe bent?’

‘Vrij zeker, ja.’

‘Zou het niet kunnen, George, dat er meer aan de hand is? We hebben nu al vastgesteld dat je nachtelijke avonturen ingebeeld zijn.’ Ik verberg mijn gezicht achter mijn handen en kreun.

‘Zie waar ik al dertig jaar lang tegen moet opboksen’, zeg ik

tegen niemand in het bijzonder. ‘Is het een wonder dat de rek stilaan uit mijn zenuwen begint te gaan? Altijd die verwijten, altijd die achterdocht. Dina, ik *beeld het me niet in*. Ik ...’ Mijn woorden verzanden in een vormeloos gemompel. Ik bal mijn handen samen onder tafel en klem mijn tanden op elkaar. Ergens diep vanbinnen wijst een nauwelijks hoorbaar stemmetje me op het belang van mijn geduld te bewaren. Maar samen met dat vertrouwde, rationele stemmetje, is daar ook weer de slang die zich sinds vanochtend in mijn hoofd gevestigd heeft. *Misschien heeft ze gelijk, fluistert ze. Ook ik hoor hier niet te zzzijn... Een vent die slangen hoort in zijn hoofd... Natuurlijk ben je gek aan het worden...* Ik sla met mijn linkerhand tegen mijn hoofd. Pas wanneer ik opkijk en Dina’s zelfvoldane gezicht zie, besef ik wat een grote fout dit anders onbenullige gebaar geweest is.

‘Er is iets mis met je, George’, zegt ze zacht. ‘Ik zag je daarnet. Toen je die arme stakker bedreigde met het mes. En nu zit je als een bezetene op je eigen schedel te kloppen.’

Als een bezetene, echt? Ik dacht dat het slechts een tikje was, subtiel, onschuldig... Maar natuurlijk... Ik ben natuurlijk wel erg moe en verward... ‘Ach, George’, gaat ze verder. ‘Ik wou dat je het zelf ook onder ogen zag. Ik kan je niet verplichten om hulp te zoeken, natuurlijk. Maar je weet hoe ik erover denk.’

‘Hulp zoeken? Voor oververmoeidheid? Maar ik neem al drie soorten slaappillen! Wat wil je dat ik meer doe?’

‘Ik heb het niet over slaappillen. Ik heb het over een plek waar er voor je *gezorgd* zal worden, George, zolang het nodig is.’

‘Gezorgd? Dina, ik... ik gedraag me misschien wat vreemd, akkoord, maar dat komt allemaal door... door...’ Langzaam staat

Dina recht. In haar ogen zie ik weer diezelfde blik als vanmorgen, dat vreselijke walgende medelijden. Misselijk van angst en ellende krimp ik in elkaar in mijn stoel, terwijl ze tergend langzaam de overschot in Tupperwares doet. Door de manier waarop ze me niet aankijkt, weet ik dat de conversatie nog niet voorbij is. Van haar hele lichaam gaat een lichte dreiging uit.

‘Goed,’ zeg ik, met een stem die ik alleen als ‘asgrauw’ kan beschrijven. ‘Als het vannacht weer gebeurt, zal ik het er met de dokter over hebben.’ Maar wanneer Dina zich omdraait, is het niet met de verzoenende glimlach die ik verwacht had. Ze kijkt me staalhard aan.

‘Als je vannacht weer *denkt* dat het gebeurt, bedoel je.’ Ik knik zwakjes, maar ze laat me niet gaan. ‘Zeg me na,’ zegt ze. ‘Het onder ogen zien is de eerste stap. *Als ik vannacht weer denk dat het gebeurt.*’

‘Als ik vannacht weer denk dat het gebeurt,’ hoor ik mezelf zeggen. En dan hoor ik niets meer, want in mijn oren kolkt de melk.

‘Mag het licht uit voor jou?’

‘Ja. Slaapwel.’ Ze knipt het licht op haar nachtkastje uit en ik doe hetzelfde. Ik probeer me te concentreren op mijn ademhaling en op het gevoel van de lakens tegen mijn huid, op het getik van de klok en de zachte voetstappen van de kat in de woonkamer en op alles dat geen gepieker is. Vannacht is het moment van de waarheid, het moment dat beslist tussen waarheid en waanzin. Vannacht gooi ik een muntje op. Munt: niets aan de hand, ik ben bij mijn volle verstand en Dina kan me niets meer aan het

hoofd praten. Kop: dan is dat meteen ook waar het probleem zit. De uren gaan voorbij. Naast me staat de digitale klok me te pesten. En naast me, aan de andere kant, ligt de overweldigende aanwezigheid die ik niet in mijn gedachten mag toelaten, maar die zich altijd op de rand van mijn blikveld bevindt, inademend en uitademend, adem in, adem uit...

Het is niet het geluid dat me wekt, want er is geen geluid. Mis-schien is het de vreemde sensatie die ik over mijn hele lichaam voel, alsof ik zweef, alsof er zich onder mij geen vaste substantie bevindt, maar toch beweeg ik. Vreemd... Ik draai mijn hoofd en zie onder me de keukentegels voorbij glijden. Langzaam, lang-zaam klaart de mist, de melk op mijn hoofd. Ik kijk op. Hoog boven mij uit torenen haar borst, hals en hoofd. Geruisloos glijdt ze verder, door de keuken, naar de achterdeur, met mij in haar armen in plaats van in bed, waar ik zou moeten liggen... Daar valt het muntje. Kop. Het zit in mijn hoofd. Ik denk weer dat het gebeurt. Zoals zij zei. Ik probeer me los te wurmen. Ze houdt me stevig in haar greep. Ik sla, ik bijt, ik krab en trek haren uit haar kop. Wat maakt het uit? Het muntje viel op de grond op het moment dat ik wakker werd op een plek waar ik niet hoorde. Het zit toch allemaal in mijn hoofd. Ik kan haar geen pijn doen, zelfs niet nu ze hevig bloedt uit haar mond en neus. Zij kan mij geen pijn doen, zelfs niet nu ze me op de grond gooit en de telefoon van de haak neemt.

‘Politie?... Ja... Het gaat om mijn man. Hij viel me aan. Hij doet al een hele tijd vreemd, ik vrees... J-... Ja. Tot zo. Bedankt.’ Ze legt de telefoon neer en kijkt me aan. Staalhard. ‘Jij gaat naar

een instelling,' zegt ze. 'Voor een lange tijd. Misschien zelfs...'
De laatste restjes melk zijn weg. Daar valt mijn frank. '...voor
altijd.' Munt.

De vervanger

Michael Blommaert

‘Je kunt blijven slapen, hoor.’ Hij hoorde het zijn tante Lidia nog zeggen. Terwijl hij zijn Fiat Punto het volgende landweggetje opstuurde waar nevelflarden elke volgende bocht verborgen, mompelde hij:

‘Had ik maar geluisterd.’

De dag was mooi genoeg begonnen. Zijn oom en tante in Zwartemeer, achter in Drenthe, vierden hun twintigste trouwdag. Maarten was uitgenodigd voor een gezellige dag met de rest van de familie in hun verbouwde boerderij in Zwartemeer. Die lag weliswaar in de buurt van de snelweg, maar de snelwegen in Drenthe waren verbazingwekkend leeg, zelfs overdag.

Vanuit de tuin, op een bankje onder de luifel van een feesttent, had hij uitzicht over de kaarsrecht afgebakende weilanden. Op een steenworp afstand begon de Duitse grens, maar dat was in het landschap natuurlijk niet zichtbaar.

Rond zijn woonplaats Amsterdam was het boerenland veel minder georganiseerd. Stukken grond in de gehuchten rond de hoofdstad lagen schots en scheef en in alle vormen rond kleine

en grote boerderijen.

‘Het is relatief nieuw land,’ vertelde zijn oom Bernhard hem, toen hij vroeg waarom dat was. ‘Ooit was dit het Bourtangermoeras dat zich uitstreckte van diep in Duitsland tot ver in Groningen. Het meeste daarvan is afgegraven door de turfstekers.’

Het feest was gezellig. ’s Avonds ging de barbecue aan en iedereen genoot van het goede weer en de halve koe die oom Bernhard op het vuur gooide. Ook de drank vloeide rijkelijk. Maar niet voor Maarten, want hij wist dat hij die avond nog terug naar huis wilde rijden. Hij sliep niet graag in een ander dan zijn eigen bed.

Nu reed hij over boerenlandweggetjes met slotjes aan weers-zijden die dicht begroeid waren met riet en moerasplanten. Af en toe zag hij in de verte nog wel een lichtje, waarschijnlijk van verafgelegen boerderijen.

Zijn navigatie probeerde hem voor de derde keer een bospaad-je op te sturen, maar de duisternis onder de bomen die zelfs voor het groot licht van zijn koplampen niet wilde wijken, nodigde niet bepaald uit. Hij schudde zijn hoofd en volgde het paadje verder langs de sloot.

Bij een kruising zag hij langs de weg in het licht van zijn koplampen een meisje staan. Ze was wat ouwelijk gekleed in lan-ge, donkere rokken en een truttig bloesje met daaroverheen een dikke wollen mantel. Maarten had onderweg in de verschillende dorpjes waar hij doorheen reed vaker mensen in dit soort kleding gezien, zwarte kousen en drie keer per dag naar de kerk. Waarschijnlijk was zij er zo een. Hij stopte de auto vlak naast haar en

Wil je meer van deze verhalen lezen? Zowel het papieren boek - ISBN: 978-94-91875-00-7 en € 16,- - als het eBook – ISBN: 978-94-91875-01-4 en € 5,99 – zijn verkrijgbaar in de webshop van uitgeverij LetterRijn, www.letterrijn.nl als overal elders in de boekwinkels (ook online)